

КОСТЮМ УЧИТЕЛЯ В РОЗМАЇТТІ СТИЛІВ СУЧАСНОЇ МОДИ

Тетяна ДОВГА (Кіровоград)

В статті проаналізовано сучасні модні тенденції в галузі створення ділового костюма вчителя як засобу досягнення професійного та особистісного успіху.

В статті проаналізовані сучасні модні тенденції в галузі створення ділового костюма вчителя як засобу досягнення професійного та особистісного успіху.

Ключові слова: імідж, мода, стиль, зовнішній вигляд, діловий костюм.

Постановка проблеми.

Людина, що працює в діловій сфері, сьогодні повинна мати певний зовнішній вигляд. Це викликано тим, що для успіху в професійній діяльності ділові люди повинні одягатися не так, як вони звикли, або як їм хочеться, не лише у відповідності з модою, а, перш за все, у відповідності з прийнятою у певному співтоваристві культурою зовнішнього вигляду.

Кожна людина має право виражати свою індивідуальність і погляди за допомогою одягу і зовнішнього вигляду. Ділова людина повинна розуміти, що при цьому можуть виникнути як комунікативні бар'єри, так і повний контакт з оточуючими. Таким чином, вибір одягу і зовнішнього вигляду залежить не лише від особистого смаку, але і від сприйняття іншими людьми.

Сучасна молода людина, яка обрала професію вчителя, буде постійно перебувати у такому професійному середовищі, яке зобов'язує її до ділового спілкування. Костюм учителя – це один із важливих засобів педагогічного впливу, професійного самоутвердження та самопрезентації.

Аналіз досліджень і публікацій.

Спеціалісти в галузі іміджології та менеджменту приділяють значну увагу особливостям зовнішнього вигляду та костюму сучасної ділової людини, яка працює в сфері бізнесу, науки, освіти. Зокрема, низка зарубіжних досліджень присвячена питанням ділового іміджу (Браун Л., Моллой Дж., Поуст Е., Спіллейн М., Девіс Ф., Десслер Г., Мітчелл М., Берд П., Джей Е., Джеймс Дж., Кімбол Б. та ін.). Серед російських дослідників вирізняються роботи Панфілової А.П., Почепцова Г.Г., Панасюка А.Ю., Ушакової Н.В., Стрижової А.Ф., Шепеля В.М., Дюпре В. та ін., присвячені формуванню зовнішнього образу людини. Вітчизняна наукова література останніх років містить праці, що стосуються значення зовнішнього вигляду як основи професійного та особистісного успіху

(Єлізарова І.О., Палеха Ю.І., Данильчук Л.А., Холод О.М. тощо).

Метою даної статті є аналіз впливу сучасних модних тенденцій на створення костюма сучасного педагога як складової професійного становлення, засобу педагогічного впливу та іміджування особистості.

Виклад основного матеріалу.

Зовнішній вигляд ділової людини – це перший крок до професійного успіху. Одяг людини повинен відповідати місцю, часу, характеру події, виду діяльності. Краще одягатися класично, ніж авангардно, проте завжди зі смаком, виважено, підходити до вибору предметів свого туалету. Манера одягатися значною мірою визначається індивідуальними психологічними особливостями людини, через що одяг повинен відповідати її внутрішньому змісту. Якщо людина хоче мати хороші стосунки зі своїм оточенням, вона має бути уважною до свого зовнішнього виду.

За образним висловом українського письменника Василя Скуратівського, кожне покоління залишає по собі свій стиль. Це пописні істини. Однак стиль і мода в сучасному розумінні не тільки не ідентичні, але й не сумісні поняття. Мода на моду практично нівелює стиль і особливо небезпечна тим, що вона – хочемо того чи ні – безпосередньо впливає на духовні цінності – поведінку, а відтак і вчинки окремих людей, опосередковано діє на стиль життя, навіть мистецтво, музику, літературу, одне слово, на умоднення духовних орієнтирів.

Наймінливіша, звичайно, мода на одяг. Тут кожен вважає себе "генієм", "вільнодумцем". Тим часом в одязі, в умінні шляхетно зодягатися існують, як і в будь-якій сфері, свої критерії, традиції, звичаї, що диктуються доцільними законами людських потреб, необхідністю [9, 170].

На думку педагога Л.С.Нечепоренко, одяг – це найпростіший засіб допомогти собі: стати привабливішим, красивішим, більш цікавим. Якщо риси обличчя, форма голови, конструкція фігури певною мірою передається спадково, а сама Доля визначається парадом зірок і планет і ще якимись обставинами, що не залежать іноді від окремої індивідуальності, то питання одягу прямо-таки буквально знаходиться в її руках. В той же час людина часто-густо не задумується над тим, як одягатись, щоб хоч трохи стати стрункішою чи

красивішою. А чому? Найчастіше тому, що вона про те не знає, бо ніколи не чула, що одягаючи себе, вона формує свій імідж і через це поліпшення зовнішнього вигляду змінює на краще все своє життя.

Дослідниця вважає, що зовнішній вигляд особистості – це складне поєднання фізичного стану (росту, ваги, конституції, постаті, форми голови і т.п.) і одягу. Якщо фізичні дані фігури часто є результатом спадковості, то форма одягу цілком є справою прижиттєвою. Людина сама робить свій вибір форми, кольору, матеріалу. Разом з тим і сама її зовнішність залежить від думок, зусиль, бажань, сподівань, світогляду в цілому [5, 41].

Дослідник проблеми культури педагогічного спілкування В.С.Грехнев наголошує на вельми важливій психологічній закономірності, яка засвідчує, що наше сприйняття іншої людини починається з погляду на її зовнішній вигляд, і тут спрацьовує наша реакція на все яскраве, гарне: зовні ефектне обов'язково приваблює викликає інтерес, допитливість, примушує будь-яку людину, незалежно від віку, але специфічним для кожного віку чином реагувати на це зовнішнє, порівнювати його з чимось знайомим, близьким. І якщо вчитель не хоче зруйнувати цілісність сприйняття його учнями, він турбується про свою зовнішність, прагне бути прикладом, зразком бездоганного смаку, чистоти, охайності, акуратності. Мова йде при цьому не лише про постійне й негайне слідування моді, а особливо про некритичне, сліпе поклоніння їй. Особливо це слід пам'ятати молодим педагогам. Звичайно, нема нічого поганого в тому, щоб прийти до школи в модній обновці, але краще, якщо для цього буде обрано особливий випадок (вечір, свято тощо). А якщо вчителька прийде до класу на урок, скажімо, в ультрасучасній сукні, виключно яскравій за кольором, то не треба бути провидцем, щоб передбачити закономірний результат такого уроку. Отже, перш за все дуже важливо, і в одязі особливо, дотримуватись міри, пам'ятати, що одяг може скувати або, навпаки, розкувати саму людину (гарно припасований до фігури костюм робить людину більш упевненою), а також впливає і на сприйняття іншими людьми, привертаючи їх увагу. Хоча все яскраве приваблює, але воно й засліплює, приводить до того, що увага концентрується певний час лише на цьому. Постійна гонитва і слідування за модою виключно складна з багатьох боків, перш за все з матеріального, справа. Однак і ігнорування моди, деяка стандартність, стабільність і безликість одягу, коли вчитель з дня в день (навіть на свята) "закутий", наче в броню, в свій буденний костюм, теж не

кращий варіант свого зовнішнього оформлення.

Звичайно, знайдуться ревні захисники стабільного одягу, форми для вчителя, і наведуть тисячу аргументів на її користь. Але розумний розгляд (з точки зору естетики і професійного становища) допоможе знайти деяке компромісне рішення. Слідування за модою повинно обов'язково пропускатись через себе: зовнішні дані, і особливості свого характеру, свого стилю поведінки. Слід пам'ятати, що одяг багато в чому може зорозвиправити фігуру, змістити акценти, і кожен може при збереженні певної стабільності внести до нього свої корективи у вигляді окремих деталей (комірць, краватка, хустка та ін.), котрі без сумніву дозволять почувати себе упевнено, і що ваші невеликі знахідки в одязі не залишаться поза увагою, демонструючи вашу елегантність і гарний смак. Саме тому важливіше одягатися не у що і як, а в кожному конкретному випадку одягатися так, а не інакше. При цьому, звичайно, слід дотримуватись бездоганного смаку (підбір відтінків кольорів та їх поєднання з усіма деталями одягу). Природньо, риси зовнішності людини не повинні абсолютизуватися. Слід завжди пам'ятати народну мудрість: за одягом зустрічають, за розумом проводжають. Але не слід і недооцінювати "зовнішнє оформлення", адже інерція перших вражень іноді заважає правильно ставитись до людей [1, 37-39].

Поняття "мода" охоплює широке коло питань, пов'язаних з певним способом життя у всіх його проявах (мода на книги, спорт, професії тощо). Поза сумнівом, мода впливає на поведінку людей, вибір предметів побуту, стилю життєдіяльності і фіксує рівень естетичної досконалості. Особливо це стосується вибору одягу.

Слово "мода" походить від "модус" – образ, стиль. Тому "модус вівенді" – спосіб життя, в багатьох випадках залежить від того образу, який індивід пропонує навколишньому світові, багато в чому за допомогою одягу, який він носить. Тому треба пам'ятати, що: *стиль – це людина* [6, 72].

Кожна людина має свій стиль в одязі. Стильний образ – цілісний, завершений; в ньому все продумано: від гудзиків до застібок на черевиках, але при цьому важливо не виглядати занадто ідеально, як еталон чи манекен. Вміння носити речі, здатність подати себе, деякий шарм, легка небалість і в той же час вишуканість – ось, що робить образ стильним і неповторним.

Під стилем одягу розуміють, перш за все, узгодженість всіх деталей костюма за композицією, формою, кольором, матеріалом тощо і підпорядкованість їх загальному

задуму. Стильно одягнена людина – означає одягнена гармонійно, зі смаком, достатньо модно і в той же час індивідуально. Витриманість стилю – це коли всі елементи зовнішнього образу (одяг, взуття, зачіска, аксесуари) гармоніюють одне з одним і працюють на створення єдиного образу. Це також упевненість в тому, що все, що ви носите, не тільки гарно поєднується між собою, але підходить саме вам, прикрашає вас і підкреслює індивідуальність [2].

Зупинимось на різновидах стилів сучасної моди.

Традиційні стилі – це класичний, романтичний, спортивний і фольклорний (чи етнічний). Різновидом класичного стилю є діловий. Діловий стиль (бізнес-імідж, офісний стиль) в одязі, меблях, аксесуарах та інших речах виник з вимог сучасного життя. Його провідна ознака – сувора функціональність без будь-яких надмірностей. Головні його риси: солідний, упевнений у собі, привабливий, порядний, такий, що викликає довіру, не без претензії на добірність та елегантність. Це стиль на кожен день. Його добре обирати для роботи, ділових візитів і офіційних поїздок. При виборі одягу цього стилю варто дотримуватись ділових кольорів із врахуванням типу кольорів вашої зовнішності і пропорцій костюма з урахуванням вашої статури. У діловому стилі є свої різновиди.

Для ділового стилю одягу представників слов'янських народів характерна скромність і простота в одязі: у чоловіків – темний колір костюма, у жінок – колір одягу однієї колірної гама переважно темних тонів. Чоловік може з'явитись на офіційній церемонії і в повсякденному костюмі неясного тону, в однотонній сорочці з краваткою. Найбільш поширений костюм-двійка, але можливий і костюм-трійка. Чорний колір костюма підходить до найбільш урочистих випадків. В діловому одязі для жінок також переважають костюми: жакет англійський, кардиган, спенсер, доповнені спідницями – прямими, вузькими і широкими (у складку, плісе) та розширеними донизу, а також брюками типу чоловічих, тобто традиційними. Блузки для костюмів – на зразок чоловічої сорочки та інші. Можливі варіанти жилетів. Краватки і шарфи доповнюють набір речей ділового стилю [3].

В традиціях американо-англійської західної ділової етики прийнято розрізняти наступні варіанти одягу ділового стилю [10]:

1) Формальний діловий стиль (Business Formal). Включає діловий костюм неясного приглушеного кольору. Обидві частини костюма (верхня і нижня) пошиті з тканини одного кольору, фактури і рисунка. Цей стиль

передбачає для чоловіків черевики Oxford, портфель з гладенької шкіри, а для жінок – закриті туфлі на підборі не вище 5-7см і сумку-портфель. Колірна гама для взуття обмежена чорними, темно-синіми, коричневими, брунатними і бордовими тонами. Влітку можливе взуття світлих тонів, наприклад, кремове, світло-сіре, бежеве. Для цього стилю неприйнятне біле взуття.

2) Звичайний діловий стиль (Business General). Він відрізняється від попереднього послабленням обмежень у виборі тканин і складових частин костюмів як для чоловіків, так і для жінок. Для чоловіків пропонується костюм стилю City – піджак, брюки, джемпер або жилет, сорочка і краватка. Традиційні черевики Oxford можуть бути замінені на мокасина з дорогого якісного матеріалу. Для жінок склад костюму близький до формально-ділового стилю (спідниця, брюки, строга сукня з піджаком), але дозволяється використовувати тонкий шовковистий трикотаж. В тон до костюма добираються туфлі на підборі 5-7 см з закритим миском і сумка-портфель, яка може бути виготовлена з більш різноманітної за фактурою шкіри.

3) Стиль "вільна п'ятниця" (Business Casual). Менш офіційний, ніж попередній, тому в ньому допускаються твідовий піджак, брюки-слакси, трикотаж (у жінок – трикотажні "двійки"), блузи сорочечного типу, брюки прямого крою без піджака з трикотажем, спідниці із вовни. Дозволяється носити туфлі без підборів, мокасина або взуття на низьких підборах.

Вказані стилі цілком прийнятні для вітчизняного педагога, як представника сучасної освіти, яка нині набуває міжнародного визнання.

В книзі Єлізарової І.О. "Стиль ділового успіху" представлено загальні вимоги до ділового стилю жінок і чоловіків, які можуть бути адаптовані для ділового костюма педагогів [3].

Для ділового стилю жінки-педагога слід врахувати такі загальні вимоги:

Види одягу – жакети, брюки, спідниці, сукні, жилети, светри і блузки. Найбільш престижний універсальний костюм – однотонний комплект із жакета і сукні однієї довжини.

Кольори. Для костюмів – сірий, бежевий, темно-синій, синьо-зелений, коричневий, чорний. Для блузок – пастельні, світлі не контрастні.

Забарвлення – однотонне чи в неясраву смужку або клітинку.

Силует – напівприлягаючий.

Об'єм – наблизений до фігури.

Довжина – середина коліна.

Тканини. Для костюмів – класичні вовняні, напіввовняні, бавовняні, віскозні, лляні, з гладкою чи наближеною до неї поверхнею. Для блузок – непрозорі шовки, сорочечні тканини.

Деталі – класичні коміри і кишені, вирізи і розрізи помірні, шийні хустки і шарфи не дуже яскраві.

Панчохи – тілесного, димчасто-сірого і чорного кольорів. Фактура повинна бути гладенькою, без особливого блиску чи малюнку.

Взуття – шкіряне, туфлі чи босоніжки із закритим носком, однотонні матові без вигадливих прикрас. Підбор – 3-5 см, колір – чорний, сірий, синій, коричневий і бежевий, відповідно до колірної гами костюма.

Сумки та інші доповнення – портфель, аташе-кейс, сумки прямокутної форми з округленими кутами, з натуральної шкіри чи якісного замітника, однотонні середнього розміру. Бажано, щоб всі інші аксесуари (рукавички, пасок, блокнот, футляр для окулярів, портмоне, гаманець, мобільний телефон) були витримані в тому ж стилі.

Зачіска – для ділової жінки-вчителя підходить волосся до плечей чи ледь коротше, або відповідно укладене більш довге. Колір волосся повинен виглядати натуральним.

Макіяж – модне, але помірно використання косметики, що підходить до вашого типу зовнішності.

Прикраси – небажані великі, яскраві, блискучі прикраси.

Окуляри – оправу бажано добирати до овалу обличчя і кольору одягу.

Діловий стиль в інших ситуаціях:

Урочисті збори, конференції – темний костюм, біла блуза.

Концерти, шкільні свята, вечори – костюм з блузою у тон, строга сукня, більш яскравий макіяж і прикраси.

Експерсії, подорожі, спортивні заходи – джинсовий одяг, спортивний костюм, зручне взуття.

Загальні вимоги до ділового костюма чоловіків-педагогів:

У своєму гардеробі чоловік-учитель повинен мати мінімум три ділових костюми: 1) повсякденний зимовий; 2) повсякденний літній; 3) ошатний (авторитетний).

Тканина костюмів повинна бути вовняною чи напіввовняною, досить тонкою і легкою, високої якості, не м'ятися і не скачуватись. Колірна гама – від елегантно сірого до чорного, однотонна або в ледь помітну тонку смужку чи клітинку. Необхідно пам'ятати, що чорний колір – це колір вечірніх і урочистих заходів. Восени і взимку рекомендується носити більш темні костюми, а влітку і навесні

– переважно світлі. Всі інші деталі одягу добираються під костюм.

Сорочка. Чим темніший костюм, тим світліша повинна бути сорочка. Ідеальна сорочка – біла. Можливі смугаста та картата сорочки, але лише з однотонним костюмом.

Краватка – обов'язкове доповнення до однотонної сорочки. З костюмом у смужку та клітинку добре сполучається однотонна краватка, а з однотонним костюмом строката, з візерунком. Ширина краватки прямо пропорційна до розміру піджака.

Шкарпетки. Їх добирають залежно від кольору костюма і взуття – вони служать колірним переходом. Шкарпетки повинні бути більш темними, ніж штани, але світлішими, ніж черевики. Білі шкарпетки – тільки для занять спортом.

Взуття краще мати чорного і коричневого кольору без будь-яких відтінків, з шнурками чи без, але ні в якому разі не лаковане. Влітку – світле, але не біле.

Ремінь повинен бути шкіряним, без вигадливої пряжки, поєднуватися із взуттям.

Годинник повинен бути пласким, на браслеті чи шкіряному ремінці. Це важлива прикраса після краватки.

Атташе-кейс (дипломат), портфель. Чорний або темнокоричневий, шкіряний або з шкірзамінника, без металевих прикрас.

Діловий стиль в інших ситуаціях:

Урочисті збори, конференції – синій костюм, біла сорочка.

Концерти, шкільні свята, вечори – костюм з сорочкою у тон, більш яскрава краватка або краватка-метелик та схожа за забарвленням хустинка, кінчик якої виглядає з нагрудної кишені.

Експерсії, подорожі, спортивні заходи – джинсовий одяг, спортивний костюм, зручне взуття.

Висновок.

В умовах посилення уваги педагогічної громадськості до проблеми професійного становлення сучасного вчителя, важливого значення набувають особливості створення ділового стилю в одязі, як необхідного засобу підвищення професійної культури, самоіміджування та самопрезентації.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Грехнев В.С. Культура педагогического общения: Кн. для учителя / В.С. Грехнев // М.: Просвещение, 1990. – 144 с.
2. Данильчук Л.А. Основи іміджа і етикета: учебное пособие / Л.А. Данильчук // К.: Кондор, 2009. – 234 с.
3. Слізарова І.О. Стиль ділового успіху. Навчальний посібник / І.О. Слізарова // К.: Кондор. – 2008. – 76с.
4. Ковальчук А.С. Основы имиджологии и делового общения / Ковальчук А.С. // Изд. 6-е, перераб. и доп. Ростов н/Д: Феникс, 2009. – 282 с.

5. Нечепоренко Л.С. Твоя доля – в твоїх руках (Педагогіка для всіх) / Л.С. Нечепоренко // Харків: ХДУ, 1995.– 206 с.

6. Палеха Ю.І. Іміджологія: Навч. посібник / Ю.І. Палеха // [За заг. ред. З.І.Тимошенко] – К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2005. – 324 с.

7. Панасюк А.Ю. Формирование имиджа / А.Ю. Панасюк // М.: Издательство "Омега-Л", 2009. – 266с.

8. Панфилова А.П. Имидж делового человека: Учебное пособие / А.П. Панфилова // СПб.: ИВЭСП, Знание, 2007. – 409 с.

9. Скуратівський В.Т. Берегиня: Художні оповіді, новели / В.Т. Скуратівський // К.: Радянський письменник, 1988. – 278 с.

10. Ушакова Н.В., Стрижова А.Ф. Имиджология: Учебное пособие / Н.В. Ушакова, А.Ф. Стрижова // М.: Издательско-торговая корпорация "Дашков и К^о", 2009. – 280 с.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Довга Тетяна Яківна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки початкової освіти та соціальної педагогіки КДПУ ім. В.Винниченка.

Коло наукових інтересів: педагогічна майстерність, етика педагогічного спілкування, педагогічна іміджологія, педагогічний менеджмент.